

Zpráva

ESPON METRO | Role a budoucí perspektivy politiky soudržnosti při plánování metropolitních oblastí a měst

Regionální peer learning workshop
Stará radnice, Mečová 5, Brno, 602 00
27. ledna 2022, 13:00 – 15:30

Metropolitní rozvoj: *Potenciály a limity lokální spolupráce a politiky soudržnosti*

Hlavním cílem semináře bylo představit výsledky a zjištění mezinárodního projektu ESPON METRO "Role a budoucí perspektivy politiky soudržnosti v plánování metropolitních oblastí a měst" a diskutovat o důsledcích poznatků a doporučení projektu pro posílení role metropolitních a městských regionů a metropolitní spolupráce v České republice a pro efektivní využití politiky soudržnosti pro další podporu metropolitního rozvoje a institucionalizaci metropolitní správy a plánování.

Seminář zahájili přivítáním a úvodním slovem:

František Kubeš, vedoucí Odboru strategického plánování a spolupráce Magistrátu města Brna.

Milada Hroňková, národní koordinátorka programu ESPON, Ministerstvo pro místní rozvoj.

Marie Zezůlková, vedoucí Odboru regionální politiky, Ministerstvo pro místní rozvoj.

Luděk Sýkora z Univerzity Karlovy v Praze, člen řešitelského týmu a koordinátor analýz za Brno a Českou republiku, představil projekt ESPON METRO, dosažené poznatky a doporučení s konkrétním zaměřením na národní kontext České republiky a lokální situaci v Brněnské metropolitní oblasti.

Mezinárodní výzkumný projekt ESPON METRO se zaměřil na to, jak metropolitní oblasti prostřednictvím své agendy přispívají k dosažení cílů politiky soudržnosti. Ve svých závěrech zdůraznil význam metropolitních oblastí při navrhování programů a strategií k provádění kohezní politiky. Projekt zároveň zkoumal mechanismy zahrnutí metropolitní dimenze v politice soudržnosti, přidanou hodnotu uplatňování kohezní politiky na metropolitní úrovni s ohledem na proces plánování a implementace metropolitní agendy. Projekt zkoumal a porovnal metropolitní oblasti měst Turín (hlavní koordinátor), Barcelona, Brno, Brusel, Lisabon, Lyon, Gdaňsk-Gdynia-Sopot, Florencie a Riga.

Postavení metropolitních oblastí ve správě území se v České republice prozatím nemůže opírat o právní status a rozhodovací pravomoci. V rozhodování na národní úrovni zatím není význam metropolitních oblastí plně doceněn, přestože se jedná o jeden z klíčových aspektů územní dimenze veřejných politik. Účast v metropolitní správě, plánování a spolupráci je v současnosti primárně motivována dostupností finančních prostředků politiky soudržnosti EU, jež jsou poskytovány prostřednictvím nástroje ITI. V národních politikách v současné době neexistují žádné další nástroje a mechanismy (kromě ITI), které by podporovaly a definovaly metropolitní spolupráci, plánování a správu. Existuje riziko, že se politická podpora těchto územních celků může se změnou nástrojů politiky soudržnosti EU vytratit. Výzvou je zavést metropolitní správu, plánování a spolupráci jako běžnou praxi tak, aby nebyla závislá pouze na impulsech a finanční podpoře politiky soudržnosti EU. Dosud byla metropolitní správa a spolupráce řízena především politikou shora dolů. Klíčovou výzvou je vytvořit institucionální rámec, který zajistí podmínky pro významnější a rovnocennější roli místních

iniciativ, a zároveň posílí roli metropolitní správy při řešení klíčových problémů a výzev v metropolitním území.

Účastníkům semináře byla představena klíčová doporučení programu ESPON METRO. Metropolitní oblasti a městské regiony by měly být vnímány jako důležité jednotky územního rozvoje státu a jako autonomní samostatné oblasti, které zajišťují hospodářský, sociální a kulturní rozvoj a podporují technologický a společenský pokrok prostřednictvím inovací. Je třeba posílit koordinaci metropolitní dimenze mezi národní regionální a urbánní politikou a územním plánováním. Budou rozvíjeny mechanismy metropolitní spolupráce zahrnující široké spektrum lokálních aktérů tak, aby zajišťovaly realizaci komplexní metropolitní agendy stavějící na místních, národních a unijních rozvojových cílech. Metropolitní správa a spolupráce budou posíleny jako samostatné, autonomní a nezávislé na politice soudržnosti EU a rozvojové cíle budou formulovány, vyjednávány a podporovány mimo rámec ITI. Bude vytvořen nový právní rámec pro metropolitní správu založený na aktivním zapojení a odpovědnosti metropolitních aktérů. Posílené metropolitní vedení nalezne cesty k vytvoření společného metropolitního fondu pro podporu plnění metropolitních strategických priorit z vlastních prostředků spolu s podporou z národních zdrojů a fondů EU.

Petr Šašinka, vedoucí oddělení řízení ITI a spolupráce Magistrátu města Brna, představil Integrovanou strategii rozvoje Brněnské metropolitní oblasti 2021+, klíčové principy metropolitní spolupráce a hlavní aktuální úspěchy. Dále se zaměřil na překážky a výzvy metropolitního rozvoje a diskutoval o možnostech a modelech metropolitní institucionalizace.

Marie Zezůlková, vedoucí oddělení regionální politiky Ministerstva pro místní rozvoj, představila perspektivy Ministerstva pro místní rozvoj na role metropolitních oblastí při naplňování rozvojových priorit České republiky a Evropské unie. Konkrétně se zaměřila na vztah národní Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ a nástroje ITI Integrované územní investice ve vztahu k dlouhodobě udržitelnému rozvoji měst.

Diskuse, která následovala po prezentacích, se zaměřila na:

- roli metropolitních oblastí při implementaci politiky soudržnosti;
- vliv politiky soudržnosti na posílení správy a spolupráce v metropolitních oblastech;
- hodnocení metropolitní spolupráce a správy v Brněnské metropolitní oblasti v kontextu mezinárodního srovnání;
- podněty pro metropolitní spolupráci a rozvoj v Česku na základě srovnání a vyhodnocení zkušeností devíti metropolitních oblastí v osmi členských zemích Evropské unie zkoumaných v rámci projektu ESPON METRO;
- modely metropolitní institucionalizace v České republice.

Seminář pořádali ESPON EGTC, Univerzita Karlova, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Brněnská metropolitní oblast. Setkání, které probíhalo hybridní formou (účastníci se jej mohli zúčastnit na místě či se připojit online), se účastnilo cca 50 posluchačů.